

D73 1978

1978, 19. říjen, Praha. - Dopis prezidentu republiky G. Husákovi a generálnímu prokurátorovi ČSSR J. Feješovi o pokračujícím trestním stíhání občanů uplatňujících ústavní právo na svobodu informací a projevu.

Počátkem roku 1977 jsme spolu s více než dvěma sty českých a slovenských občanů adresovali nejvyšším ústavním činitelům této země Prohlášení Charty 77, které bylo inspirováno vírou, že i v naší zemi převládne upřímná a opravdová snaha o naplnění Závěrečného dokumentu' mezinárodní konference v Helsinkách a mezinárodních dokumentů o lidských právech, které ČSSR přijala a učinila součástí svého vnitřního řádu. Spontánní snaha společnosti Charty 77 se však setkala u orgánů státní moci nejen s nepochopením, ale především s úplným popřením našeho práva na jakoukoli iniciativu v oblasti občanských práv. Byli jsme vystaveni kampani pomluv, k níž se připojil i systém represí proti řadě signatářů prohlášení a jejich stoupencům. Přes tuto skutečnost se k původnímu prohlášení připojily stovky dalších občanů, kterým čest, pravda a mravnost zůstávají základními hodnotami a kteří proto neváhali riskovat svou existenci ani při vědomí pravděpodobných postihů ze strany státní moci. To ovšem neznamená, že k těmto postihům může kdokoli z nás mlčky přihlížet a popřít tak svou základní občanskou spoluodpovědnost za vytváření obecných poměrů v naší zemi. Je-li nám však soustavně upíráno právo usilovat o naplnění základních občanských, politických, hospodářských a kulturních práv, stvrzených mezinárodně právními dokumenty i vnitřním řádem, pak je v míře ještě daleko větší znehodnocována právě naše elementární občanská odpovědnost za věci obecné.

Obracíme se proto na Vás jako na nejvyšší ústavní činitele, jejichž ústavní funkce v sobě spojuje nejen nejvyšší mocenské prerogativy, ale i nejvyšší odpovědnost. Domníváme se totiž, že není možno dále s klidným svědomím připustit, aby trestnímu stíhání a trestům odnětí svobody byli vystavováni

občané, kteří se dopustili jediného „zločinu“, využili právo na svobodu projevu zaručené Ústavou ČSSR a vyjádřené v mezinárodních dokumentech tak, že toto právo zahrnuje „svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmikoliv jinými prostředky podle vlastní volby“ (citováno z článku 19 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech). Na desítky takto postižených občanů jsme již upozornili ve svých dokumentech, dopisech a sděleních, adresovaných státním orgánům, naposledy v dokumentu č. 19 z 8.10.1978.² Úplnou dokumentaci dostupných informací o trestním postihu za využívání práva na svobodu projevu a informací zveřejňuje soustavně Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných - avšak zatím zcela bez pozitivní odezvy ze strany příslušných orgánů.

Od 31.8.1978 je až dosud ve vyšetřovací vazbě ve věznici MS č. 1 v Praze-Ruzyni třicetiletý sociolog Jan Zmatlík³ - až do svého zatčení odborný pracovník Výzkumného ústavu kriminologického při Generální prokuratuře ČSSR. J. Zmatlík připojil svůj podpis pod Prohlášení Charty 77 v květnu 1977 a patrně pouze proto byl dne 30.8.1978 zadržen orgány StB a vyslýchán, přičemž těmito orgány byl převezen do svého bydliště, kde jim dobrovolně vydal dokumenty a sdělení Charty 77 a další texty, zejména kulturního a filozofického charakteru (např. text nositele Nobelovy ceny za literaturu Solženicyna). Pouhé přechovávání těchto materiálů - bez důkazů o jejich eventuálním rozšiřování, které ostatně není trestné, bylo důvodem k trestnímu stíhání J. Zmatlíka a uvalení vazby na něj. Přitom i rozhodnutí bylo v rozporu se závazným ustanovením trestního řádu vydáno až po vypršení všech zákonných lhůt v době, kdy měl být J. Zmatlík již propuštěn. Výkon vazby nad J. Zmatlíkem se děje v příkrém rozporu s platným trestním řádem i řádem výkonu vazby. J. Zmatlík měl poprvé možnost vidět svého obhájce při výslechu, který se konal až po šesti týdnech vazby, za tuto dobu od něj nebyl doručen žádný dopis ani jiná zpráva rodině, které nebylo umožněno poslat mu např. ani balíček, a to i když platné předpisy takový postup zakazují. J.

Zmatlík je trestně stíhán za údajné spáchání trestného činu přípravy k podvracení republiky, kterého se měl dopustit pouze tím, že měl u sebe zmíněné texty, jež dobrovolně vydal bezpečnostním orgánům, neboť byl přesvědčen, že se ničeho trestného nedopustil. Jeho případ, stejně jako řada dalších, nasvědčuje tomu, že o něčem podobném nemůže být přesvědčen nikdo, když trestním stíháním je zcela zneplatněno právo na svobodu informací.

Protože považujeme pokračující trestní stíhání občanů vedené např. pouze za přechovávání materiálů Charty 77 za alarmující v trestní politice státu a protože i okolnosti, za kterých jsou taková stíhání vedena a za kterých je na občanech vykonávána vyšetřovací vazba, zpochybňují základní právní jistoty a záruky, obracíme se na Vás, pane prezidente a pane generální prokurátore, se žádostí o zvážení tohoto stavu a učinění takových opatření, která zabrání dalšímu porušování právního řádu.

Marta Kubišová, dr. Ladislav Hejránek mluvčí Charty 77

^ čSDS, sb. Charta 77. - strojopis, Fotokopie.

1 Rozumí se Závěrečného aktu.

2 Viz D70 (8. 10. 78).

3 Jan Zmatlík (ročník 1948) byl vzat do vazby 31. 8. 1978 a stíhán pro přípravu trestného činu podvracení republiky (§ 98 trestního zákona), které se měl dopustit tím, že rozmnožoval materiály Charty 77 a samizdatové fi-lozofické a literární texty. Odsouzen na dva a půl roku vězení. V odvolacím řízení 30. října 1979 mu Nejvyšší soud snížil trest o jeden rok. Propuštěn byl 29. listopadu 1980. Viz též Sdělení VONS č. 30, 39, 63, 100, 122, 123, 148.

Plné znění: In: *Charta 77. Rok 1978. Samizdatový sborník, s. 87-88 • Listy, roč. 2, č. 1 (únor 1979), s. 53-54.*